

ב"ה

י"ב תמוז

"לא התפעל מכל השומע יצחק לי"

בהמשך להמדובר בארוכה בנוגע לשמו הראשון של בעל ההילולא, "יוסף", על שם "יוסף ה' לי בן אחר", שזהו בן שעושה גם מ"אחר" להיות "בן" כמותו, שענין זה היה עיקר נקודת עבודתו - יש להתעכב גם על הנקודה השניה שמודגשת בשמו השני, "יצחק":

בנוגע לשם יצחק, מפורש בתורה שבכתב, בחומש, פירוש וטעם קריאת שם זה - על שם "כל השומע יצחק לי"¹, דכיון שאברהם היה אז בן מאה שנה, ושרה היתה בת תשעים שנה, איך יתכן שיוולד להם בן?! ולכן, כשנולד בן, קראוהו בשם יצחק, כיון ש"כל השומע יצחק לי".

וזהו הנקודה השניה שמצינו אצל בעל ההילולא - שהיתה אצלו התעניינות והשתדלות ויגיעה מיוחדת בנוגע לנוער,

כידוע כמה סיפורים בזה, החל מייסוד "חדרים" ו"תלמודי-תורה" עבור ילדים קטנים (נוסף על ההתעסקות עם קטנים בידיעות למרות היותם גדולים בשנים, אבל בעיקר בנוגע לקטנים גם בשנים), הן במדינה הזאת, והן לאחר זה, בבואו למדינה זו,

וכידוע גם הענין ד"של"ה"-[שיעורי לימוד הדת]. שיסדו שעה מיוחדת ללימוד הדת עבור ילדים שהוריהם לא שלחו אותם לחינוך יהודי, כדי שיקבלו לכל-הפחות מדה מסויימת של יהדות במקום חינוכם הם, בבת-ספר הממלכתיים, ואחר כך ראו במשך השנים שעמדו מהם אלפים ורבבות שעברו ללמוד בישיבות, ונעשו לומדי תורה ומקיימי מצוות ככל הדרוש.

וענין זה - בפרט בשנים ההם, בבואו לארצות הברית - הוא בבחינת "כל השומע יצחק לי"²

¹ וירא כא, ו.

בארצות הברית היתה מכמה וכמה שנים הנהגה מסויימת בנוגע לאופן חינוך הבנים והבנות - שרובם ככולם צריכים ללכת ללמוד בבתי-ספר הממלכתיים, וזהו משטר שנמשך כבר תשעים או מאה שנה וכו'. ואם כן, כאשר לפתע מגיע יהודי שבור בגשמיות, ורוצה לשנות את המצב במדינה, שיוכל עתה להוולד ילד שיתנהג תיכף מקטנותו כרצון אברהם ושרה - הרי "כל השומע יצחק לי"!

לא מדובר כאן אודות אלו שאינם אוחזים כלל מאברהם ושרה, שהרי אין להם שום שייכות עמהם, ובמילא לא שייך גם הענין ד"יצחק לי"; "יצחק לי" שייך רק אצל מי שעומד עמו בקירוב, ולכן נפגש עמו, ומביע את רגשותיו בנוגע לחיי אברהם ושרה, וכאשר שומע שאברהם הוא בן מאה שנה ושרה היא בת תשעים שנה, אומר להם: תתיאשו מילדים; אין לילדים שייכות אליכם!

הילדים הם אמנם בני אברהם יצחק ויעקב ובנות שרה רבקה רחל ולאה, אבל, לומר שמהם יגדל "עם יהודי" שילך בדרכיו של אברהם, שעמד בנסיון באור כשדים, כשהשליכו אותו לכבשן האש בגלל אמונתו בה', ועל דרך זה שרה, שגם לאחרי שירדה למצרים, הנה למרות ש"ותוקח האשה בית פרעה"³, יצאה ועלתה ממצרים בטהרתה, כפי שהיתה קודם ירידתה למצרים (כדאיתא בזהר⁴: "אתת שרה ונחתת וסלקת כו"), ובאופן כזה יהיו גם הילדים של אברהם ושרה, שילכו בדרכים שלהם - הנה ישנם כאלו שהתיאשו מהנוער, בראותם שהנוער יוצא ברעש נגד הדור הקודם, וטוען שזהו דור בן מאה שנה, בן תשעים שנה, ואילו הם צעירים, ואיך יכול להיות קישור ביניהם.

וזהו החידוש שבדבר - שבעל ההילולא לא התפעל מזה ש"כל השומע יצחק לי", והשתדל ביותר בנוגע לנוער.

זאת ועוד: גם כאשר רואים ש"נולד" ילד יהודי, ומגיע לשבת או ליום טוב, או גם באמצע השבוע - ישנם הטוענים שזהו מקרה יחידי, וגם בנוגע למקרה יחידי זה, מי יודע כמה זמן הוא יחזיק מעמד; בסופו של דבר - טוענים הם - ימעוך "מנהג המדינה" את מציאותו.

---

² ראה גם תו"מ חל"ד ע' 155. וש"נ.

³ לך לך יב, טו.

⁴ ח"א קכב, ב.

ובכן, מצינו דוגמתו במדרש⁵ על הפסוק⁶ ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק, שהיו שם "גדול עולמים" ו"גדולי עולם", וביניהם "עוג", שהיה ענק, "מן הנפילים"⁷, ובראותו שנולד בן יחיד לאברהם ושרה, והם טוענים שהקב"ה הבטיח "לזרעך נתתי את הארץ הזאת"⁸, "לך אתננה ולזרעך"⁹, אמר עוג, שבאצבע אחת יכול למעוך את יצחק וכל עניו. ועל זה אמר לו הקב"ה: "חייך שאת רואה אלף אלפים ורבי רבבות יוצאים מבני בניו, ואין סופו של אותו האיש ליפול אלא בידו", ואכן כך היה בפועל, שעוג מלך הבשן נפל בידי יוצאי חלציו של יצחק!

וטעם הדבר - כי על לידת יצחק ("ואתן לו את יצחק") נאמר¹⁰ "וארבה את זרעו":

לכאורה היכן הוא ריבוי הזרע ("וארבה את זרעו")¹¹ - בה בשעה שהפסוק מוסיף ומפרש "ואתן לו את יצחק"!?!

אך הענין הוא - שתלוי מי הוא אותו יחיד: כאשר ישנו יחיד בעל כחות מרובים כו', אבל הוא ישן ואינו עושה מאומה, הנה עד כמה שירבו הכחות והאפשרויות והענינים שלו, הרי הוא נשאר יחיד, וכיון שהוא ישן, הנה סוף כל סוף נרדמים גם הכחות שלו;

אבל כאשר היחיד עובד ומתייגע - אפילו אם כחותיו מצד הלידה והטבע הם קטנים - הנה לא זו בלבד שיגיע להישגים שהם לפי ערך היגיעה, אלא יתירה מזה, כדברי הגמרא¹²: "יגעת ומצאת", "מְצַאָתָּ דייקא, ולא הִשְׁגָּתָּ" או "קִבְּלָתָּ" וכיוצא בזה, היינו, שיתוסף אצלו שלא בערך לגבי היגיעה, בדוגמת ענין של מציאה שלא יגע בה, וכידוע שבכחה של היגיעה לא רק להביא את הכחות לידי גילוי מן הכח אל הפועל, אלא לפעול תוספת ברכה והצלחה ועד לאופן של מציאה.

⁵ ב"ר פנ"ג, יו"ד.

⁶ וירא שם, ח.

⁷ שלח יג, לג. וראה פרש"י לך לך יד, יג.

⁸ לך לך טו, יח.

⁹ לך לך יג, טו. וישלח לה, יב.

¹⁰ יהושע כד, ג.

¹¹ ראה גם תו"מ ח"ס ע' 70. וש"נ.

¹² מגילה ו, ריש ע"ב.

...וזהו מה שכתוב באברהם "וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק – "שניתן לו זרע שהוא מלכתחילה באופן של "ארבה", כך, שגם כאשר ההתחלה היא מיהודי אחד ויחיד, הנה לאחרי זה "ואתן ליצחק את יעקב"¹³, ולאחרי ש"ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרים" (כפי שאומרים בהגדה), אזי באים לגאולה האמיתית והשלימה, שאז יקויים היעוד¹⁴ "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו", כפירוש רש"י¹⁵ שקאי על ימי המשיח.

וזהו ההוספה מצד שמו השני של בעל ההילולא בנוגע לכללות העבודה לעשות מ"אחר" "בן":

אין להתיירא ולהתייאש מזה שלעת-עתה פעלו רק על יהודי אחד ויחיד, שתפסו אותו בקטנותו, ורק לשעה אחת - כי, יהודי זה הוא "יצחק", ובמילא יהיה הענין ד"ארבה את זרעו", שממנו יגדלו אחר כך אלפים ורבבות, והם יכבשו את עוג מלך הבשן, שאותו העמידו - יחד עם סיחון - בתור שומרים שבני ישראל לא יוכלו להכנס לארץ ישראל¹⁶, ונמצא, שעל ידי זה שכובשים אותו, פותחים את הדרך שלאחרי זה יוכלו בני ישראל להכנס לארץ ישראל.

ועל זה נאמר¹⁷ "אל תהי בז ליום קטנות": אין לך להתפעל מזה שנראה לך (ויתכן שכן הוא באמת) שזהו ענין של קטנות כי, מדובר אודות יהודי, שנקרא "ארץ חפץ" ("כי תהיו אתם ארץ חפץ"¹⁸), כידוע דברי בעל ההילולא בשם הבעש"ט¹⁹ שבני ישראל (וכל יהודי בפרט) נמשלו ל"ארץ חפץ" שיש בה ריבוי אוצרות, מים חיים, אבנים טובות ומרגליות, שגנוזים במעבה האדמה, אלא שאצל אלו שהאוצרות הם בקירוב, צריך לחפור רק מעט, ומיד מוצאים את האבן הטובה או המים חיים, ויש כאלו שאצלם צריכים לחפור בעומק ובעומק יותר כדי להסיר את הענינים המעלימים והמסתירים.

---

¹³ יהושע שם, ד.

¹⁴ עובדי' בסופו.

¹⁵ ושלח לג, יד.

¹⁶ ראה פרש"י חוקת כא, כג. ר"פ בלק.

¹⁷ ע"פ זכרי' ד, יו"ד.

¹⁸ מלאכי ג, יב.

¹⁹ ראה כש"ט בהוספות ס"ז. וש"נ (נעתק ב"היום יום" יז אייר).

והרי בענין זה היתה עבודת יצחק²⁰:

עבודת אברהם היתה בענין הכנסת אורחים; עבודת יעקב היתה להעמיד את י"ב השבטים, או בלשון הקבלה - ענין המקלות²¹, ובלשון הנגלה" - יושב אהלים²², "אהלו של שם ואהלו של עבר"²³, שזהו ענין לימוד התורה; ואילו בנוגע ליצחק - ישנה אריכות הסיפור אודות חפירת בארות²⁴.

וענין חפירת בארות הוא - לא באופן שמחדשים את מציאות המים; המים נמצאים כבר לפני זה, אלא שיתכן שישארו בהעלם ולא יפעלו מאומה, ועבודתו של יצחק היא לחפור ולגלות את המים, ואינו מתפעל מהעובדה שזוהי "ארץ פלשתים", ורועי אבימלך צועקים "לנו המים"²⁵, אלא מצוה לחפור פעם אחת, פעמיים ושלוש וכו', עד שחופר באר שנקראת בשם "רחובות", "כי עתה הרחיב הוי' לנו ופרינו בארץ"²⁶.

וזה היתה נקודת העבודה של בעל ההילולא" - יוסף ה' לי בן אחר" - שחפר וגילה את ה"מים חיים" שמוסתרם אצל כל אחד מישראל, גם יהודי שלעת-עתה קורא את עצמו בשם "אחר", כי ברור הדבר שגם הוא קשור עם "מקור מים חיים", הוי' אלקים חיים, ולכן גם הוא "ארץ חפץ", ובודאי ש"לא ידח ממנו נדח"²⁷, אלא שיש להתאזר בסבלנות, ולא לחסוך טירחא ויגיעה, עד למסירות נפש כפשוטה, כדי לחפור ולהגיע ל"באר", עד שיתחילו לזרום ה"מים חיים" שבתוכו.

קטע משיחת מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשל"א חוברת ד' ע' 70.

²⁰ ראה גם תו"מ חמ"ח ע' 261 ואילך. וש"נ.

²¹ ראה זח"א קסא, ב ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' יב. אוה"ת ויצא רכג, ב. ועוד.

²² תולדות כה, כז.

²³ ב"ר פס"ג, יו"ד. הובא בפרש"י עה"פ.

²⁴ ראה תולדות כו, טו ואילך.

²⁵ שם, כ.

²⁶ שם, כב.

²⁷ ע"פ שמואל-ב יד, יד. וראה תניא ספ"ט. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעייני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"יק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה